

Kuuden suurimman kaupungin palvelujen ja kustannusten vertailu 2018

VD/8332/00.01.02.01/2019

JTS/AC-F, PV, ML-L

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) aikuissosiaalityötä ja toimeentulotukea, lastensuojelua, päihde- ja mielenterveyspalveluja, työllistämispalveluja, vammaisten palveluja, vanhusten palveluja sekä varhaiskasvatusta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastolliset raportit asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista. Vertailuraportit on julkaistu omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999.

Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiseen muotoon. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoinnista tai kuntien suunnitelmista tietyn palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Vertailukelpoisen tiedon tuottamisen ohella oleellista yhteistyössä on työryhmissä käytävän keskustelun tarjoama mahdollisuus muiden kuntien kokemuksista ja käytännöistä oppimiseen ja palvelujen vertaiskehittämiseen.

Ohessa keskeiset tulokset vuoden 2018 sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja kustannuksia koskevista vertailuraporteista Vantaan näkökulmasta.

Aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki

Kuusikko-raportti keskittyi toimeentulotukeen. Perustoimeentulotuen vastuiden siirryttyä Kelalle Kuusikko-kunnat toivovat selkeyttämistä Kelan ja kuntien yhteistyöhön, rooleihin ja vastuualueisiin virka-aikana tehtävän perustoimeentulotukeen kuuluvan kiireellisen avun selvittämisessä ja ratkaisemisessa sekä niihin tilanteisiin, joissa Kela tarvitsee kunnan sosiaalihuollon ammattilaisen selvityksen ja arvion asiakkaan olosuhteista ja tuen perusteista.

Asunnottomien määrä on Vantaalla hieman vähentynyt toisin kuin Espoossa, Turussa, Tampereella ja Oulussa. Vantaalla oli 246 asunnottomaa henkilöä vuonna 2018.

Perustoimeentulotuen saajat ovat valtaosin yksin asuvia henkilöitä. Vantaalla ja Espoossa toimeentulotuen saajina on muita kuntia enemmän lapsiperheitä: Vantaalla 26,3%, Kuusikossa 21,4%. Vantaalaiset ovat muihin Kuusikko-kuntalaisiin verrattuna pienituloisia, mikä näkyy siinä, että tuensaajissa on muita enemmän työssä käyviä, vanhempainlomalla olevia ja eläkeläisiä.

Täydentävän toimeentulotuen saajien määrä on Vantaalla laskenut enemmän kuin Kuusikko-kunnissa keskimäärin. Toimeentulotuen menojakauma perustoimeentulotuen (86,7%), täydentävän (4,4%) ja ehkäisevän toimeentulotuen (3,3%) suhteen on samalainen kuin Kuusikko-kuntien keskiarvo.

Lastensuojelu

Lastensuojelun asiakkaiden määrä jatkoi kasvuaan Vantaalla, Oulussa ja Espoossa. Vantaalla ja Oulussa asiakasmäärän kasvu on noin 8 %. Vantaalla lastensuojelun asiakkaana olevien osuus kunnan 0–17-vuotiaista oli vertailukuntien korkein, 8,4 %.

Kuusikko-kunnissa on menty palvelujärjestelmässä yhdenmukaisempaan suuntaan, mutta kunnat ovat erilaisia. Esim. Oulussa perhehoidon osuus kaikista sijoitetuista lapsista on huomattavan suuri (lähes 80 %), Vantaalla osuus oli 45 % v. 2018.

Laitoshuollon sijoitukset ovat Vantaalla hieman lisääntyneet. Vantaalla 47 % vuoden 2018 aikana sijoitetuista lapsista oli 13–17-vuotiaita nuoria, mikä osaltaan selittää sijoitusten laitospainotteisuutta. Tämän ikäisille nuorille on erittäin vaikea löytää sijaisperheitä. Kiireelliset sijoitukset vähenivät Vantaalla 13 % vuonna 2018. Myös muissa kunnissa kiireellisiä tehtiin vähemmän kuin edeltävänä vuonna.

Vantaalla lastensuojelun kustannukset sijoitettua lasta kohden olivat Kuusikko-kuntien toiseksi alhaisimmat: 13 472 €/sijoitettu lapsi. Esim. Espoossa kustannukset olivat 16 817 € ja Helsingissä 18 852 €.

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Kuusikko-kuntien tasolla päihde- ja mielenterveyspalvelujen kustannukset laskivat edellisvuoteen verrattuna päihdehuollossa, mutta nousivat mielenterveyspalveluissa. Vantaalla kustannukset päinvastoin kasvoivat päihdepalvelujen osalta (+2,8 %), mutta laskivat mielenterveyspalvelujen osalta (-1,4 %).

Päihdehuollon palvelujen kustannukset 18 vuotta täyttänyt asukasta kohden olivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 75 euroa ja mielenterveyspalvelujen järjestämisen kustannukset täysi-ikäistä asukasta kohden keskimäärin 231 euroa. Vantaalla vastaavat kustannukset olivat päihdehuollon osalta 62 euroa ja mielenterveyspalvelujen osalta 200 euroa, ollen Kuusikko-kunnista kolmanneksi ja toiseksi alhaisimmat.

Suurin osa kaikista päihde- ja mielenterveyspalveluja käyttäneistä asiakkaista asioi avopalveluissa. Suurimman yksittäisen osuuden muodostivat mielenterveyspalvelujen avopalvelujen asiakkaat, joita oli Kuusikon tasolla 38,9 % ja Vantaalla 38,1 % kaikista asiakkaista. Vantaalla aikuissosiaalityön asumispalveluiden hankinnassa on painotettu kotona asumista turvaavia palveluja ja tuettua asumista. Kohtuuhintaisten asuntojen vähäisyys vaikeuttaa asiakkaiden siirtymistä palveluasumisesta tai asumisyksiköstä omaan kotiin. Viimeisen muutaman vuoden aikana eteenpäin pääsyä on helpottanut yhteistyö kahden asuntoja vuokraavan yhteistyökumppanin kanssa. Kotiin vietävää palvelua on sekä ostettuna että omana toimintana. Tuki on tarkoitettu mielenterveyskuntoutujille tai vastaavaa palvelua tarvitseville.

Laitoshoidon ja asumispalvelujen asiakkaita oli Kuusikko-kunnissa keskimäärin 11,5 % ja Vantaalla 12,7 % kaikista asiakkaista. Kustannuksista puolestaan noin puolet muodostuu laitoshoidon ja asumispalvelujen järjestämisestä. Psykiatrisen laitoshoidon kulut muodostivat Kuusikko-kunnissa suurimman yksittäisen kustannusosuuden, 29,7 % kokonaiskustannuksista vuonna 2018. Vantaalla vastaava osuus oli 32,3 %

Vammaisten palvelut

Kuusikon kunnissa kehitysvammahuollon asiakkuus perustuu ensisijaisesti kehitysvammalakiin. Palveluja tuotetaan kehitysvammaisille henkilöille myös ensisijaisten lakien kuten sosiaalihuoltolain ja päivähoitolain perusteella. Näitä palveluja ei kuitenkaan käsitellä tässä raportissa. Vuonna 2018 Vantaalla oli kehitysvammaisia henkilöitä 1020, mikä oli 0,5 % kaikista vantaalaisista. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia käytti Vantaalla 2,1 % kunnan väestöstä vuonna 2018.

Valtioneuvosto on tehnyt vuonna 2012 periaatepäätöksen, jossa linjataan, että kehitysvammahuollon laitospalvelut käytännössä lakkautetaan vuoteen 2020 mennessä. Vuoden 2018 lopussa vantaalaisista kehitysvammaisista oli enää 6 henkilöä pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Kuusikko-kunnissa ovat myös kasvaneet asumispalvelujen ja työ- ja päivätoimintakeskusten käyttöpäivät, mikä osaltaan kuvastaa laitoshoidon purun vaikutuksia. Vantaalla kehitysvammaisten asumispalvelujen kustannukset ovat 59 % kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista oli 8,3 %. Kehitysvammahuollon kokonaisnettokustannuksista 74 % on ostopalvelua.

Vammaispalvelulain mukaisista kustannuksista Vantaalla VpL:n kuljetuspalvelujen osuus oli 39 %, mikä on Kuusikko-kuntien suurin. Vammaispalvelulain mukaisista kustannuksista Kuusikon tasolla

henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat suurimman yksittäisen kustannuserän vammaispalvelujen palvelurakenteessa (40 %), mikä on seurausta asiakasmäärän jatkuvasta kasvusta. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on Kuusikon tasolla kasvanut 28 % viimeisen neljän vuoden aikana. Henkilökohtaisia avustajatoimintapalveluja käyttäneitä asiakkaita oli vuonna 2018 Vantaalla 734, mikä on 8,7 % enemmän kuin vuonna 2017.

Vanhusten palvelut

Ikääntyneiden määrä jatkoi kasvuaan kaikissa kuutoskaupungeissa. Vuoden 2018 lopussa Vantaan väestöstä yli 75-vuotiaita oli 12 731 henkilöä, mikä on 5,9 prosenttia koko väestöstä. Vuoteen 2014 verrattuna 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi suhteellisesti toiseksi eniten Vantaalla verrattuna kuusikkokaupunkeihin (21,0 %). 85 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut Vantaalla kuutoskaupungeista nopeimmin.

Joulukuussa 2018 vanhuspalvelujen piirissä oli 21,0 % 75 vuotta täyttäneistä vantaalaisista. Laitoshoidossa 75 vuotta täyttäneistä on enää vain 0,5 %. Samaan aikaan kun laitoshoidon on vähentynyt, on vastaavasti tehostetun asumispalvelun paikkamäärä kasvanut. Tehostetussa asumispalvelussa oli 7,4 % 75 vuotta täyttäneistä.

Kunnan järjestämien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ikävakioidut kustannukset olivat Kuusikon kaupungeissa keskimäärin 11 879 euroa 75 vuotta täyttänyttä asukasta kohti. Vantaa käytti vuonna 2018 vanhuspalveluihin 10 015 (ikävakioitu) euroa 75 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, mikä on kuusikon edullisin. 75 vuotta täyttäneiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen deflatoidut asukaskohtaiset kustannukset nousivat Vantaalla 1,6 % vuodesta 2017.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 4.11.2019 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Liitteet:

- Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki 2018
- Kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu 2018
- Kuuden suurimman kaupungin päihde- ja mielenterveyspalvelut ja kustannukset 2018
- Kuuden suurimman kaupungin vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu 2018
- Kuuden suurimman kaupungin vanhusten sosiaali- ja terveysten palvelujen vertailu 2018

Täytäntöönpano: -

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Perhepalvelujen johtaja Anna Cantell-Forsbom, puh. 09 8392 3640,

Terveysten palvelujen johtaja Piia Vuorela, p. 09 8392 2564

Vantaa

vs. vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen, p. 09 8392 0028
Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi